

Sámi allaskuvla

Sámi University of Applied Sciences

OAHPPOPLÁNA

Preassaetihkka, lágat ja konvenšuvnnat

5 oahppočuoggá

Sámi journalistihka bachelorprográmma

1 Oahpu namma

Sámegillii: Preassaetihkka, lágat ja konvenšuvnnat

Norsk: Presseetikk, lover og konvensjoner

English: Press Ethics, Laws and Conventions

2 Oppalaš diedut oahpu birra

- Oahpu koda: JOU 109
- Viidodat: 5 oahppočuoggá
- Oahpu lágideapmi: Oahppu lágiduvvo oahppobáikkis Sámi allaskuvllas. Interneahtta sáhtta geavahuvvot sihke bagadallamis ja sisabuktimiidda.

3 Oahpu gullevažuohta

Oahppu lea oassin Sámi journalistihka bacheloroahpus.

4 Sisabeassangáibádusat

Jos leat sajit, de sáhttet olggobeale/ eksterna ohccit ohcat dán ohppui. Ohccit fertejit deavdit Sámi allaskuvlla vuoddoahpuid oppalaš sisaváldingáibádusaid.

Sisabeassanvuoddu sáhtta leat juogo oppalaš lohangelbbolašvuohta (čadahan joatkkaskuvlla/logahaga) dahje reálagelbbolašvuohta. Sámegiela gáibádusa sáhtta deavdit čuovvovaš vugiid mielde: Norgga joatkkaskuvllas sámegiella 1. dahje 2. giellan 2, Suoma logahagas eatnigielladutkkus dahje lohkan sámegiela vierrogiellan ja Ruota gymnásas eatnigiellan (modersmål 200 čuoggá) dahje odđaaigásaš giellan (moderna språk 200-300 čuoggá) dahje vástideaddji sámegieloahppu doaibmi njuolggadusaid mielde. Sámegiela gáibádusa sáhtta maid deavdit sámegiela lohkanbadjeoahpuin, 30 oahppočuoggá, dahje vástideaddji oahpuin dahje ceavzit giellageahččaleami maid Sámi allaskuvla lágida. Jus lea eahpesihkarvuohta man dási gelbbolašvuohta ohccis lea, de ášši ovddiduvvo fágalaš árvvoštallamii ja meannuduvvo dán vuodul.

5 Oahpahusgiella

Oahpahusgiella lea davvisámegiella, muhto skandináva gielat ja engelasgiella sáhttet geavahuvvot. Oahpahus eanngalsgillii ii dulkojuvvo. Eará gielaide oahpahus dulkojuvvo dárbbu mielde.

6 Sisdoallu

Dá lea teorehtalaš fága mas oahpahat etihka, lágaid, njuolggadusaid ja konvenšuvnnaid birra. Studeanta oahppá analyseret preassahtalaš čuolmmaid. Galgá čiekŋudit mo preassahtalaš njuolggadusat doibmet davviriikkain ja gokko leat erohusat.

Studeanta oahppá árvvoštallat gálduid geavaheami ja gálduid suddjema preassahtalaččat. Studeanta oahppá maiddái olmmošvuoigatvuodain ja mo dát doibmet sihke almmolašvuođas ja mediasuorggis. Dán fágas oahpahat mat leat sátnefriddjavuoda ráját ja goas/ mo ferte

unnitlogu álbmogiid suodjalit. Studeanta oahppá maid sátnefriiddjavuođas ja maiddá gokko sátnefriiddjavuođas manná ehtalaš rádjá.

Dán fágas árvvoštallat vaššiságaid, sihke aviissain ja sosiála mediain. Studeanttat ohppet manne leat erohusat davviriikkain omd, Ruotas sáhtát dubmehallot ja Norggas/ Suomas eai leat seamma garra njuolggadussat vaššiságaid ektui.

Mii maid guoskkahat álgoálbmogiid dili ja álgoálbmot journalisttaid rolla cealkin- dahje sátnefriiddjavuođas.

7 Oahppanjoksosat

Máhttu ja diehtu:

Studeanta

- lea čieknudan preassaehtalaš njuolggadusaide ja dovdá davviriikkalaš erohusaid
- hálddaša ja máhtta vihkkedallat ehtalaš čuolmmaid barggadettiin journalistan
- ádde manne olmmošvuoigatvuođat gusket maiddá mediasuorgái
- ádde ja máhtta árvvoštallat vaššiságaid mat leat sihke neahttaaviissain ja sosiála mediain
- dovdá makkár čuolmmat leat sátnefriiddjavuođas

Gálggat:

Studeanta

- máhtta preassaehtalaš njuolggadusaid
- máhtta čilget cealkinfriddjavuođa árvvuid ja hehttehusaid
- máhtta olmmošvuoigatvuođa vuodđoprinsihpaid
- máhtta árvvoštallat sátnefriiddjavuođa nátionála ja internátionála dásis
- máhtta reflektaret dahje vuđoleappot čilget ođasjournalistihka doaimma ehtalaččat go media bargá smávva álgoálbmotbirrasis
- máhtta čilget mo gállduid ja olbmuid suddje sihke preassaehtalaččat ja olmmošvuoigatvuođa dásis
- dovdá láhkarihkumiid váikkuhusaid
- máhtta čilget vaššiságaid váikkuhusaid

Oppalaš gelbbolašvuohta:

Studeanta

- máhtta ja diehtta preassaehtalaš njuolggadusaid
- diehtta manne lea dárbu olmmošvuoigatvuođaide
- máhtta čilget mo olmmošvuoigatvuođat doibmet, sihke media ektui ja gállduid ektui
- máhtta čilget mii lea cealkinfriddjavuohta ja gokko mannet rájat
- máhtta árvvoštallat vaššiságaid, gokko rihku lágaid ja makkár vaššiságat dohkkehuvvojit

8 Oahpahan- ja oahppanvuogit

Dán fáttás lea oahpahas klássalanjas. Studeanttat šaddet bargat fárrolagaid earáiguin čoavdit sihke ehtalaš ja lágalaš áššiid mat gusket fágii. Studeanta maid čuovvu dikki mas šaddá

vihkkedallat ehtalaš čuolmmaid mat gusket almmolašvuoda rabasvuhtii. Oahpus fállat bagadallama, árvoštallama ja čuovvolemiid.

9 Gáibádusat beassat eksámenii

Bargogáibádusaide gullet leat aktiivvalaččat mielde logaldallamiin ja buvttadit jeavddalaččat geatnegahtton barggaid. Koordináhtor dohkkeha oahppogáibádusaid. Kurssa dohkkeheami gáibádussan lea unnimusat 80 proseantta oassálastin ja buot bargobihtát galget leat máhcahuvvon ja 80 proseantta dohkkehuvvon. Fágaoahpaheaddji dohkkeha gáibádusaid beassat eksámenii.

10 Eksámen

Studeanttain lea ruovttueksámen mii bistá vihta (5) beavvi. Šaddá áigeovuodilis fáddá man birra čállet, árvoštallet ja ákkastallet, sihke sátnefriidjavuodas ja gokko leat rihkkun ehtalaš njuolggadusaid dahje lága.

Árvosánit addojit ECTS vuogádaga mielde, mas A lea buoremus árvosátni ja E lea vuolemus ceavzinárvosátni. F árvosátni mearkkaša ahte ii leat ceavzán. Muđui čujuhuvvo Sámi allaskuvlla loahpalaš árvoštallan- ja eksámennjuolggadusaide.

11 Leago privatisttain vejolaš váldit dán oahpu?

Ii leat.

12 Kvalitehtasihkkarastin

Čujuhuvvo Sámi allaskuvlla kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii, ja makkár vejolašvuodát/geatnegasvuodát studeanttain lea árvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.

Studeantadásis oahppu árvoštallojuvvo evaluerenčoahkkimis ja studeanttat devdet árvoštallanskovi oahpu loahpahettiin. Ásahusdásis oahppu árvoštallojuvvo studeantaárvoštallamiid, eksámenraporttaid, sensorraporttaid ja fágareportta vuodul.

13 Lohkanmearri

Allern, Sigurd (1997): *Når kildene byr opp til dans*. Et søkelys på profesjonelle kildeorganisasjoners mediestrategier og nyhetsinnflytelse. Oslo: Pax.

Allern, S. (2015). *Journalistikk og kildekritisk analyse*, Oslo: Cappelen Damm Akademisk. kap. 1–7.

Brurås, S. (2014). *Etikk for journalister* (5. utgave). Bergen: Fagbokforlaget. Kap. 1–5.

Handgaard, B., Simonsen, A.H. & Steensen, S. (2013). *Journalistikk. En innføring*. Oslo: Gyldendal Akademisk. Kap. 1–6.

Hornmoen, Harald, Roksvold, Thore og Alnæs Jørgen (2015) (red) Individet i journalistikken, Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Lile, Hadi Strømmen (2013) *ON olmmošvuoigatvuodát ja álgoálbmot vuoigatvuodát*. Guovdageaidnu: Gáldu.

Lile, Hadi Khosravi (2009) *Mánáid konvenšuvdna ja sámi mánát Norggas*. Guovdageaidnu: Gáldu.

Hansen, Janne (2013) ON julggaštus álgoálbmot vuoigatvuodáid birra Guovdageaidnu: Gáldu.

Lohkanmearrelistu sáhtta rievdat